

OPETUKSEN SAAVUTET- TAVUUS

Vinkkejä ja työkaluja opetukseen

OPETUKSEN SAAVUTETTAVUUS

Opetuksen saavutettavuus ja esteettömyys antavat kaikille opiskelijoille mahdollisuuden osallistua koulutukseen, kehittää itseään ja harrastaa mieluisia asioita.

Opiskelun esteettömyydellä tarkoitetaan usein sitä, että jokainen opiskelija ja henkilökunnan jäsen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. **Fyysisen ympäristön esteettömyyden** ohella on tärkeää kiinnittää huomiota viestintään, ohjaukseen ja vuorovaikutukseen (**sosiaalisen ympäristön esteettömyys**). **Pedagoginen esteettömyys** puolestaan tarkoittaa opiskelun avoimuutta ja opiskelijoiden monenlaisuuden huomioimista opetuksessa.

Opetuksen saavutettavuus ja esteettömyys hyödyttävät kaikkia opiskelijoita, mutta erityisen tärkeää se on niille opiskelijoille, joilla on jokin oppimisvaikeus, vamma tai sairaus.

ESTEETÖN, SAAVUTETTAVA JA VOIMAANNUTTAVA OPISKELUYMPÄRISTÖ

- Yhteistyö helppoa opettajien kanssa
- Saavutettavuus ja esteettömyys kaikkien yhteinen asia
- Mahdollisuus edetä omaan tahtiin
- Hyödynnetään opiskeluympäristön kaikki mahdollisuudet
- Kokonaisvaltainen tuki opiskelijalle, opiskelijalla on mahdollisuus saada tarvittaessa oma esteettömyystuutori
- Opiskelijalta kysytään: ”Mihin tarvitset tukea?”

Tämä teemamateriaali antaa vinkkejä ja työkaluja aikuisten oppimisvaikeuksien huomioimiseen opetuksessa ja ohjauksessa. Sisältö on tuotettu osana Kuntoutussäätiön järjestämää **Tukea omaehtoiseen oppimiseen oppimisvaikeuksissa** -koulutuskokonaisuutta (2014–2015). Opetushallituksen rahoittama koulutus oli suunnattu erityisesti vapaalle sivistystyölle.

Kuntoutussäätiö 2015

Koulutukseen osallistumisen esteitä

Suomessa koulutus ei jakaudu tasaisesti. Mitä matalampi koulutus, sitä harvemmin osallistutaan omaehtoiseen koulutukseen aikuisena.

Koulutukseen osallistumisen esteiksi on tunnistettu muun muassa puutteellinen opintotarjonta, opintojen joustamattomuus sekä taloudelliset syyt osallistumattomuuteen. Tilanteisia esteitä ovat esimerkiksi vaikeudet työn ja perheen yhdistämisessä sekä muut yksilölliseen elämäntilanteeseen liittyvät esteet. Myös kielteiset kokemukset koulumaisesta ympäristöstä voivat vaikuttaa koulutus-
haluttomuuteen aikuisena.

Pohdittavaksi: Millaisia esteitä omassa opiskeluympäristöissä on? Miten niitä voi vähentää ja poistaa?

Selkokieli tukee ymmärtämistä

Selkokieli on erityinen kielimuoto, joka on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi. Selkokieltä voi sekä kirjoittaa että puhua.

Selkokielestä hyötyvät monenlaiset ryhmät, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleiskieltä. Selkokielestä on hyötyä esimerkiksi koulutuksissa, jotka on suunnattu oppimisvaikeuksia kokeville, maahanmuuttajataustaisille tai iäkkäille opiskelijoille.

Selkokielen periaatteiden tuntemisesta on hyötyä, vaikka ei varsinaista selkokieltä käyttäisikään. Selkokieltä kehittää Suomessa Selkokeskus.

Miten tukea monenlaisia oppilaita?

- Oppimisen apuvälineet
- Monipuolinen opetus
- Arjen ja käytännön läheisyys
- Kulttuuritaustan huomiointi
- Asenne ja kannustus
- Yksilöllisyys ja mahdollisuus kokeilla uusia asioita
- Selkokieli
- Opettajien yhteinen linjaus
- Osallistumisen vapaaehtoisuus

Miten huomioida monenlaisia oppijoita?

- Kertaaminen
- Vertaistuki
- Tauot
- Ryhmäkoko
- Turvallisuus
- Eri menetelmät
- Eriyttäminen
- Opetustahti
- Oppimisympäristön muunneltavuus
- Henkilökohtaistaminen
- Materiaalien monikanavaisuus, pilkkominen
- Alussa kokonaiskuva
- Kuvallisuuden hyödyntäminen

Miten tavoittaa monenlaisia oppijoita?

- Aika ja paikka helppoja
- Joustavuus
- Tietoa myös läheisille ja suurelle yleisölle
- Hyvät asiat näkyviksi
- Motivointi, ”mitä minä tästä hyödyn”
- Selko- ja selkeäkielisyys
- Verkostoituminen, viidakkorumpu, koulutuslähettiläät
- Teknologian hyödyntäminen, esimerkiksi QR-koodi ja sosiaalinen media
- Tiedon jakaminen siellä, missä ihmiset liikkuvat

Lisätietoa ja lukuvinkkejä:

Tietoa opiskelun esteettömyydestä ja saavutettavuudesta

Miksi joka paikkaan pitää päästä? Toimittanut Matti Laitinen. Kansanvalistusseura 2013.

Minullako oppimisvaikeuksia? Toimittaneet Riitta Hämäläinen ja Salla Oksanen. Erilaisten oppijoiden liitto 2015.

Niemelä Anna. "Joutuu vähän taisteleen." Tutkimus vammaisten ja kuurojen nuorten koulutuspoluista. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus 29/2007. [Verkkoversio.](#)

Viesti perille: Selko-opas kunnille. Toimittanut Ari Sainio. KAKS – Kunnallisan alan kehittämissäätiö 2013. [Verkkoversio.](#)

Young Ones. Tutkimustuloksia nuorisoryhmistä, nuorten koulutustarpeista ja koulutusasenteista. Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia – Espoon työväenopisto 2015. [Verkkoversio.](#)

VERKKOSIVUSTOJA

Erilaisten oppijoiden liitto – Miten huomioida lukivaikeus opetustilanteessa?
http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/?page_id=132

Oppimisvaikeus.fi – Oppimisvaikeuksien huomioiminen
<http://www.oppimisvaikeus.fi/ammattilaisille/huomioiminen>

Saavutettava tieto- ja viestintäympäristö -suositus <http://www.esok.fi/stivisuositus>

Selkokeskus <http://papunet.net/selkokeskus/>

OMAT MUISTIINPANOT

Tutustu myös muihin teemamateriaaleihin

- Tukea aikuisten oppimisen vaikeuksiin
- Vieraiden kielten vaikeudet
- Teknologia oppimisen tukena
- Opetuksen saavutettavuus
- Opinnollinen kuntoutus

Materiaalit voi tulostaa [Oppimisvaikeus.fi](https://oppimisvaikeus.fi)-sivustolta